

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2011
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Τι λοιπόν; Αυτό δεν είναι φυσικό, είπα εγώ, και δεν προκύπτει ως αναγκαίο συμπέρασμα από όσα έχουν λεχθεί προηγουμένως ότι δηλαδή δε θα μπορούσαν ποτέ να κυβερνήσουν ικανοποιητικά μια πόλη ούτε οι απαίδευτοι και όσοι δε γνώρισαν την αλήθεια ούτε εκείνοι που αφήνονται ελεύθεροι να ασχολούνται με την παιδεία ως το τέλος της ζωής τους, οι πρώτοι γιατί δεν έχουν στη ζωή τους κάποιο σκοπό, στον οποίο σκοπεύοντας πρέπει να κάνουν όλες τις πράξεις, όσες τυχόν κάνουν και στην ιδιωτική και στη δημόσια ζωή, και οι δεύτεροι γιατί με τη θέληση τους δεν θα ασχοληθούν με τα πρακτικά ζητήματα, επειδή νομίζουν ότι έχουν εγκατασταθεί στα νησιά των μακάρων παρόλο που είναι ακόμα ζωντανοί; Σωστά είπε.

Έργο λοιπόν δικό μας, των ιδρυτών της πόλης, είπα εγώ, είναι να αναγκάσουμε τις εξαιρετικές φύσεις να φτάσουν στη γνώση που προηγουμένως είπαμε ότι είναι η σπουδαιότερη να δουν δηλαδή το αγαθό και να ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό και, αφού ανέβουν και το δουν αρκετά να μην τους επιτρέπουμε αυτό που τώρα τους επιτρέπεται.

B1. Έν παιδεία: αρχικά η λέξη σημαίνει αυτό που πρέπει να μάθει το παιδί. Ήδη όμως από τον 5^ο αι. δηλώνει τη γενική καλλιέργεια, που είναι προνόμιο μόνο του ανθρώπου, γι' αυτό στα λατινικά αποδίδεται με τον όρο humanitas (<homo= άνθρωπος). Η βάση της παιδείας στο πρώτο στάδιο είναι η μουσική, δηλαδή μουσική και λογοτεχνία, που καλλιεργούν τη φιλοκαλία και τη φαντασία, και τη γυμναστική (άσκηση του σώματος, ισχυροποίηση της βούλησης, αυτοπειθαρχία).

Η βασική παιδεία στηρίζεται στη γνώμη («δοξα»), όχι στη γνώση, και αφορά όλες τις τάξεις. Για τον Πλάτωνα όμως υπάρχει και η ανώτερη παιδεία («ακριβέστατη παιδεία»), που αφορά τους φύλακες και βασίζεται στη γνώση («επιστήμη»). Σε αυτό το στάδιο απαραίτητα είναι τα μαθηματικά και η φιλοσοφία (διαλεκτική). Ειδικότερα με τη φιλοσοφία μπορούν να ασχοληθούν μόνο οι προικισμένοι φύλακες «βέλτιστες φύσεις», όταν συμπληρώσουν το τριακοστό έτος της ηλικίας τους.

Η ανώτερη παιδεία για τον Πλάτωνα είναι η στροφή της ψυχής στη θέα του Αγαθού, δηλαδή από το σκότος στο φως της αληθείας. Ο Πλάτωνας διαχωρίζει την έννοια της παιδείας από τη θέση των σοφιστών. Οι τελευταίοι ισχυρίζονται πως δεν υπάρχει γνώση μέσα στην ψυχή και ότι την «εμφυτεύουν» αυτοί. Αντίθετα ο Πλάτωνας αναφέρει ότι η γνώση είναι ανάμνηση, δηλαδή ανάκληση στη συνείδηση μας.

ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν: μ' αυτή τη φράση δηλώνεται η δυσκολία προσέγγισης του Αγαθού, που είναι η ανώτερη βαθμίδα της γνώσης και η μεγαλύτερη παιδευτική αξία. Επίσης αποτελεί προϋπόθεση για το σπουδαιότερο έργο, τη διακυβέρνηση της πολιτείας. Η προσέγγισή του, λοιπόν, είναι κοπιαστική και δύσκολη, η επανάληψη των λέξεων 'ἀναβῆναι, ἀνάβασιν' τονίζει με έμφαση αυτήν τη δυσκολία. Επομένως, η προσέγγιση του Αγαθού είναι κατόρθωμα πνευματικό και ηθικό, γιατί απαιτούνται όλες οι αρετές (δικαιοσύνη, σοφία, ανδρεία, σωφροσύνη), τις οποίες διαθέτουν οι βέλτιστες φύσεις, δηλ. οι προικισμένοι άνθρωποι με ξεχωριστά προτερήματα από τη φύση.

B2. Για τον Πλάτωνα οι απαίδευτοι είναι ανίκανοι να επιτελέσουν το σοβαρότερο και πλέον υπεύθυνο έργο της διακυβέρνησης της πολιτείας γιατί:

α) Είναι «άπειροι της αληθείας», δε γνωρίζουν την αλήθεια, δηλ. τους νόμους που διέπουν τις ανθρώπινες κοινωνίες, την πολυπλοκότητα της πραγματικότητας. Τους λείπει ο νους, που είναι πράγμα «κτητόν», αποκτιέται και δε δίνεται από τη φύση. Δεν είναι σε θέση να διακρίνουν ανάμεσα στα πολλά καλά το πραγματικά καλό. Επομένως δεν είναι κάτοχοι της σοφίας. Μοιάζουν με το μύωπα και κουφό κυβερνήτη του πλοίου.

«Οὐκ ἔχουσιν ἐν τῷ βίῳ σκοπὸν ἓνα», δεν έχουν σαφή προσανατολισμό στην πολιτική τους, δεν έχουν ξεκάθαρο στόχο, ενσυνείδητη επιδίωξη, τον οποίο πρέπει να υπηρετούν, στον οποίο πρέπει να στοχεύουν. Ο σκοπός αυτός είναι η δικαιοσύνη, η υπηρετήση του συλλογικού συμφέροντος και ο παραμερισμός του ατομικού. Έτσι, οι πολιτικοί αυτοί ενδιαφέρονται για το ατομικό τους συμφέρον, γίνονται άδικοι, κολακεύουν και κολακεύονται από το πλήθος, γεμίζουν έπαρση. Στερούνται μιας βασικής αρετής, της δικαιοσύνης, και γι' αυτό επιδεινώνουν τα προβλήματα της κοινωνίας.

β) «εν παιδεία εωμένοι διατρίβειν διά τέλους», είναι οι φιλόσοφοι- οι άνθρωποι της θεωρίας, που ζουν απομονωμένοι από το κοινωνικό σύνολο, μακριά από τα προβλήματα που βασανίζουν την κοινωνία. Είναι παραδομένοι στις θεωρητικές τους αναζητήσεις και αρκούνται στις πνευματικές χαρές, στη γαλήνη του νοητού κόσμου. Την εικόνα του ανθρώπου της θεωρίας ο Πλάτωνας τη δίνει με χαρακτηριστικό τρόπο σε άλλο έργο του, το Θεαίητο. Είναι άνθρωπος που δε γνωρίζει που βρίσκονται τα δικαστήρια, η αγορά, το βουλευτήριο. Εδώ, στο κείμενό μας, είναι προφανές ότι αποδίδει ευθύνες στους ίδιους. Ο λόγος είναι ότι οι φιλόσοφοι δειλιάζουν μπροστά στις ευθύνες του έργου της διακυβέρνησης. Τρομάζουν μπροστά στη μανία του πλήθους και γι' αυτό αρκούνται στην ηρεμία τους. Επομένως και αυτή η κατηγορία των πολιτικών, οι αποστασιοποιημένοι είναι ακατάλληλοι για διακυβέρνηση γιατί δεν έχουν μίαν άλλη θεμελιώδη αρετή, την ανδρεία.

B3. Σελ. σχολ. Βιβλίου 102 «Οι κηφήνες συνεχώς πληθύνονται, ... κάθε είδους ανοσιούργημα».

B4.

απόρρητος = προειρημένων
ντροπαλός= επιτροπέυσαι
αντιβιοτικό= βίω
αποχή = ἔχουσιν
δυσπραγία = πράττειν
μονοκατοικία = ἀπώκισθαι

προφήτης = ἔφη
εἶδωλο = ἴδωσι
βάθρο = ἀναβῆναι
ανυπόμονος = καταμένειν

Γ1

Εκείνοι λοιπόν δειπνούσαν στη σιωπή, σαν αυτό να τους είχε επιβληθεί από κάποιον ανώτερο. Και ο Φίλιππος ο γελωτοποιός, αφού χτύπησε την πόρτα, είπε σ' αυτόν που άνοιξε (στο θυρωρό) να αναγγείλει και ποιος ήταν και για ποιο λόγο ήθελε να μπει μέσα. Και ισχυρίστηκε ότι είχε έρθει εφοδιασμένος με όλα τα απαραίτητα ώστε να δειπνήσει με άλλους, είπε όμως ότι το παιδί (ο συνοδός) πολύ δυσανασχετούσε επειδή δεν κουβαλούσε τίποτα (να φάει) και ήταν νηστικό. Ο Καλλίας λοιπόν, αφού άκουσε όλα αυτά είπε: όμως, άνδρες, είναι ντροπή βέβαια να (του) αρνηθούμε τη στέγη. Ας μπει λοιπόν. και ταυτόχρονα έστρεψε το βλέμμα του στον Αυτόλυκο εξετάζοντας προφανώς ποιο του φάνηκε ότι ήταν το πείραγμα.

Γ2

Κρείπτονας & κρείπτους

Οὔτινος & ὄτου

φαίη

πᾶσι(ν)

ένεγκεῖν

αὔται

(ῶ)ἄνερ

αἰσχιονι

εἶσιθι

ἔδοξε

Γ3α.

αὐτοῖς: αντικείμενο στο επιτεταγμένον

τῷ ὑπακουσαντι: επιθετική μετοχή, ἔμμεσο αντικείμενο στο εἶπε

διά το φέρειν: ἑναρθρο απαρέμφατο , εμπρόθετος προσδιορισμός της αιτίας στο πιέζεσθαι

ἀνάριστον : κατηγορούμενο στο παῖδα μέσω του εἶναι

φθονῆσαι: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο αἰσχρόν (ἔστί)

ἐκείνω : δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου

Γ3β.

Εἰσάγγειλον ὅστις εἰμί